

oktober 2014

SamenKerk **8**

Uitgave van het Bisdom Haarlem - Amsterdam

De heilige
Franciscus Xaverius

pagina 4

'blauwe zuster'
in Heiloo

pagina 14

Missie

In dit nummer

Van de redactie	3
De heilige Franciscus Xaverius	4
De missio ad Gentes	6
Een missionaire kerk	8
Paters, Zusters en Beatles I	10
Oorlog en vrede	12
Vermeldenswaard	13
Eeuwige professie	14
Maria van Fatima bezoekt de Zusters Karmelietessen	15
Het sacrament van het huwelijk	16
'n beetje crypto	18
Parels uit de schattengrot	19
Bisdombedevaart	20
Rome	22
Vermeldenswaard	24
Kroniek en agenda	25
Jongerenpagina's	26
Lesbrief <i>Feest vieren</i>	29
Personalia	30
Belicht	32

Colofon

Samen Kerk is het informatieblad binnen het Bisdom Haarlem - Amsterdam en verschijnt tienmaal per jaar nummer 8 jaargang nr. 39

Verantwoordelijke redactie:
Margot de Zeeuw,
Wim Peeters, hoofdredacteur

Redactieadres:
Samen Kerk
Postbus 1053,
2001 BB Haarlem
Telefoon: (023) 511 26 60
Faxnummer: (023) 511 26 59
Giro 43509
E-mail: pvermeer@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
Internet: www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Medewerkers:
Marcel Poorthuis (Parels uit de Schattengrot)
Hein-Jan van Ogtrop (Kerkengek)
Floor Twisk (Onbekende Geschiedenis)
Lisette van Aken (Huwelijk en Gezin)

Mirjam Spruit - Borst (Catechese)
Berry Klaassens
Marius van der Knaap (Jongerenpagina's)

Abonnementsprijs:
€ 30,00 per jaar; buitenland: € 36,00 per jaar
Abonnementenadministratie: (023) 511 26 40

Advertenties:
Borgerpark Media
Postbus 8027
6060 AA Posterholt
Telefoon: (0475) 711 362
E-mail: info@borgerparkmedia.nl
www.borgerparkmedia.nl

Vormgeving/technische realisatie:
Novente vormgevers, Lunteren

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen. Verantwoordelijken kunnen reageren via bovenstaand adres.

Missie

Deze uitgave van Samen Kerk staat in het teken van de Missie.

De Nederlandse Kerk heeft in de afgelopen eeuwen vele duizenden missionarissen uitgezonden over de wereld.

Vele paters, broeders en zusters brachten het Evangelie op de meest afgelegen plaatsen op aarde.

De patroonheilige van de Missie is St. Franciscus Xaverius. Een foto van een beeld van hem siert de voorplaat en zijn verhaal vindt u op pagina 4 en 5.

Dat de missie ook in onze tijd nog leeft vindt u in de bijdragen over de Missio ad Gentes in Amsterdam, de eeuwige professie van een jong Missiezuster en het bezoek van Maria van Fatima aan het karmelietessenklooster in Vogelenzang.

Verder vindt u het laatste nieuws omtrent de Romebedevaart en kunt u kennis maken met het Rome van elke dag.

Diaken Sengers schreef een artikel over Mgr. Aengenent en de eerste wereldoorlog.

Wij wensen u weer veel leesplezier. <

Redactie Samen Kerk

4

6

14

16

20

26

Bij de voorplaat:

Beeld St. Franciscus Xaverius bij de ruïnes van de kerk van St. Paulus in Malacca, Maleisie.

De heilige Franciscus Xaverius

Franciscus Xaverius werd geboren op 7 april 1506 als Francisco de Yasu de Azpilicueta y Xavier in het kasteel van Javier, Navarra, Spanje. In 1525 ging Franciscus Xaverius studeren aan het Collège Sainte-Barbe in Parijs waar hij in 1530 een academische graad behaalde. Aansluitend na zijn afstuderen doceerde hij aristotelische filosofie aan het Beauvais College. Het Collège Sainte-Barbe in Parijs was ook de plaats waar Franciscus Xaverius Ignatius van Loyola en Petrus Klaver ontmoete. Samen zouden zij met vier anderen het begin vormen van de Sociëteit van Jezus, de Orde van de Jezuiten. Terwijl alles er op wees dat Xaverius voorbestemd was om academische carrière te gaan maken, koos hij er voor om samen met zijn vrienden een leven van missionaire dienstbaarheid te leiden.

Ignatius van Loyola, Franciscus Xaverius en vijf anderen stichtten samen de Sociëteit van Jezus op 15 augustus 1534 in een kleine kapel in Montmartre. Zij legden de geloften van armoede, kuisheid en gehoorzaamheid af en stelden zich beschikbaar aan de Paus om als missionaris te werken waar de Heilige Vader dat nodig achtte. Op 24 juni 1537 was de groep Jezuiten, nu met Pauselijke goedkeuring, in Venetië waar zij tot Priester werden gewijd. Eind oktober van het zelfde jaar waren de zeven in Bologna waar zij in het plaatselijke ziekenhuis werkten. Hierna werkte Xaverius in Rome tot 1540 als de secretaris van Ignatius van Loyola in Rome.

Missie

Xaverius kreeg de opdracht van Ignatius, op verzoek van koning Johan III en paus Paulus III, om het geloof te verspreiden in Indië. In 1540 vertrok hij daarvoor naar Lissabon en in 1541 vertrok hij met Martin Afonso de Sousa naar Goa, waar hij een jaar later aankwam. De volgende jaren evangeliseerde hij in een groot deel van India en doopte meer dan 30.000 mensen. Hij bouwde in deze periode bijna 40 kerken langs de kust. In deze periode was hij ook in de gelegenheid om het graf van de apostel Thomas te bezoeken in Mylapore.

In 1545 vertrok Franciscus Xaverius verder oostwaarts, naar Malakka en in 1546 reisde hij rond door de Molukken, waarbij hij de christelijke gemeenschappen bezocht om het evangelie te verkondigen.

Terug in Malakka hoorde Franciscus Xaverius over Japan, dat kort tevoren voor het eerst door Portugezen was bezocht. Hij vergezeldde Yajiro, een Japanner, naar Goa, en besloot dat Japan zijn nieuwe werkterrein zou worden. In 1549 bereikte hij Japan, via Malakka en Macao. Hij bleef 2 jaar in Japan, waarbij hij onder meer een bezoek bracht aan de keizer in Kioto en er veel mensen doopte.

Terug in Goa, in 1552, begon hij meteen weer aan zijn volgende reis: China was zijn nieuwe doel. Hij kwam tot aan Shang Ch'uan,

een eiland nabij Kanton, waar hij drie maanden wachtte op een mogelijkheid naar het vasteland over te steken. Franciscus Xaverius werd ziek, en overleed op 3 december van dat jaar. Zijn lichaam werd overgebracht naar Goa en aldaar in de kathedraal begraven.

Franciscus Xaverius werd op 25 oktober 1619 zaligverklaard door Paus Paulus V en heiligverklaard door Paus Gregorius XV op 12 maart 1622 tezamen met Ignatius van Loyola. Paus Pius XI riep hem uit tot Patroon van de Katholieke Missie. Zijn feestdag is op 3 december. <

De missio ad Gentes, de nieuwe schuilkerk van Amsterdam

“Om een effectief werk van de evangelisatie te bereiken moeten we ons weer laten inspireren naar het eerste apostolische model”, aldus de woorden van Paus Johannes Paulus II in 1985 aan het einde van de IV Symposium van de bisschoppen. De oproep van de Paus aan een ‘nieuwe evangelisatie’ vindt onmiddellijk (gehoor)echo in het hart van de initiatiefnemers van het Neocatechumenaat, Kiko, Carmen en pater Mario. Vanaf dat moment begonnen ze te praten over ‘plantatio Ecclesiae’.

Gezinnen die volwassen geworden zijn in het geloof dankzij een catecumenale traject in hun gemeenschappen van herkomst, uit dankbaarheid aan de Heer en zijn Kerk vertrokken zijn om zich te implanteren in de geseculariseerde Europese samenleving.

De Missio ad gentes van Amsterdam is geboren in 2005. De priester, een weduwe en enkele gezinnen wonen in appartementen in hetzelfde gebouw genaamd De Piramides, deze naam dankt het door de vorm van twee piramides die elkaar kruisen. Op de begane grond is er een zaal, een ontmoetingsplaats voor liturgische vieringen, catechese en diverse bijeenkomsten. Het maakt deel uit van de grote parochiale grondgebied, in de praktijk het gehele westelijke gebied van Amsterdam. De bisschop heeft een bijzonder mandaat gegeven aan de priester van deze Missio ad gentes, die H. Giuseppe Benedetto Cottolengo heeft als patroonheilige. Een relikwie wordt bewaard in een prive-kapel in het appartement van de priester.

Domus Ecclesiae (Huiskerk). De christelijke gemeenschappen van de eerste eeuw, gevormd volgens het eerste apostolische model uit van Jeruzalem kwamen bijeen in de huizen. Het geheel van de grote Kerk, althans in de eerste drie eeuwen, was gevormd door een uitgebreid netwerk van domus Ecclesiae, waar het geloof werd verkondigd, gevierd, beleefd in een klimaat van grote gezindheid, begunstigd door het kleine aantal gelovigen, niet meer dan twee of drie dozijn per huishouden. De *Domus Ecclesiae* vervulde ten minstens drie kerntaken: zij waren de plaats van catechese en opleiding in het geloof, van gebed en viering van de doop en de eucha-

ristie, plaats van broederlijkheid *ad intra* en van gastvrijheid *ad extra*, vooral voor rondreizende missionarissen.

De nieuwe schuilkerk. In de *Missio ad Gentes* van Amsterdam, beleeft men een beetje al deze aspecten. Zij bestaat uit 26 mensen, zes families, een weduwe, een seminarist en een priester. De drie gezinnen zijn afkomstig uit Italië, Frankrijk en Spanje, en zij zijn de stichtende families. In ons geval zijn er drie andere Italiaanse gezinnen. De overige 13 jongeren in de gemeenschap zijn tussen de 15 en 30 jaar oud. Laten we proberen binnen te dringen in de sfeer waar de gemeenschap in missie woont, zich ontmoet en waar het besef van kerk te zijn ontwikkelt. De eerste plaats is het huis van een van de zes gezinnen, plaats waar het dagelijks leven beleefd wordt, waar het gezin de huiskerk is, waar de ouders het geloof aan hun kinderen doorgeven. De priester viert hier regelmatig de Eucharistie om hun geloof te versterken.

De zaal van de piramides. In een gebouw, zonder enig teken van erkenning van buitenaf zichtbaar, schuilt de nieuwe schuilkerk van Amsterdam. We treden binnen de zaal, gelegen aan het Marcantiplein 498, waar ze een oppervlakte van 100 vierkante meter heeft. Het is een mooi, waardig plek en men wordt onmiddellijk aangesproken door een 5 meter lange prachtige fresco,

die afbeeldt de verschijning van Jezus na zijn opstanding. Hier wordt elke week het Woord van God gevierd en op de dag des Heren, de Eucharistie. Hier worden ook catechese gegeven om een nieuwe gemeenschap te vormen.

Atrium gentium (het heidenen hof). De missie van de *Missio ad Gentes* is in de straten van Amsterdam. Twee keer per maand, gaat de hele gemeenschap, zelfs met kleine kinderen naar een stadsplein. Afgezien van de wind en de kou die vaak blijft hangen, is het leuk om een groep van 26 mensen, gezinnen met kinderen te zien, die zingt en bidt tot God met vreugde en blijdschap, rond een kruis met aan zijn voeten het icoon van Maria. Het is een spektakel dat tegenwoordig, in deze geseculariseerde en individualistische samenleving zelden wordt gezien. Verschillende belangstellenden stoppen om te kijken of te luisteren naar de liedjes, en dan probeert een broeder dichtbij te komen om met hun te spreken. Dit is een kans om te praten over de mens, de zin van het leven, over Jezus Christus, zoals St. Petrus zegt: 'Altijd bereid tot verantwoording aan ieder die rekenschap vraagt van de hoop die in u leeft' (1Pt 3,15). Vaak zijn er reacties van verwondering en nieuwsgierigheid in het bijzonder wanneer ze komen te weten dat het over katholieken gaat.

De Missio ad gentes van Amsterdam heeft ook een andere atrium voorbereid, dit keer in de zaal van de Piramides. Sinds enkele jaren worden burens en kennissen uitgenodigd voor een kerstconcert

De taak van de *Missio ad Gentes* is ook dus huis te zijn voor de mensen die God geroepen heeft en proberen hen te koesteren. Het is dicht bij hen te zijn, hen gaan halen en terugbrengen naar huis na elke viering. Het is hen laten deel voelen aan een relatie, aan een familie.

Dit is de kracht van de nieuwe evangelisatie: de kleine huiskerk van Amsterdam, een familie van gezinnen op weg, een plaats van schoonheid van relaties, waar de broeders elkaar lief hebben met dezelfde liefde van Christus. Een vruchtbare gemeenschap *ad intra* en *ad extra*: Aan zijn binnenkant, omdat de kinderen nieuwe gezinnen zullen bouwen die de *Domus Ecclesiae*, de Moeder Kerk, zullen laten groeien; aan zijn buitenkant, omdat nieuwe geestelijke kinderen zullen geboren worden, die op hun beurt andere kleine gemeenschappen op weg zullen vormen. <

Giancarlo Rizzo,
priester Missio ad Gentes Amsterdam

Een missionaire kerk

In dit nummer van samen kerk over de Missie verwoordt de bisschop zijn visie op de missie en evangelisatie in ons bisdom. Als basis gebruikte de bisschop zijn preken en eerdere beschouwingen hierover.

De Bijbel vertelt hoe aan Jezus de vraag gesteld wordt: Wat is nu het belangrijkste in de Wet? Hij antwoordt: “Het belangrijkste is: Gij zult de Heer uw God beminnen, met geheel uw hart en geheel uw ziel, met heel uw verstand en al uw krachten, en uw naaste als uzelf. Daaraan hangt heel de Wet en de Profeten”. Het één bestaat niet zonder het ander.

“Wij zijn in staat elkaar lief te hebben”, schrijft Paulus, “dankzij God die ons het eerst heeft liefgehad”. Daarmee is meteen de kern voor alle missionering en evangelisatie gegeven.

Onze primaire opdracht is het om de mens van deze tijd weer te brengen tot een persoonlijke relatie met zijn Schepper en Vader. Om hem met nieuw vuur te vertellen dat hij geboren is uit eeuwige Liefde en gedragen wordt door die Liefde. Om te getuigen dat hij door de menswording, dood en Opstanding van Christus tot welhaast goddelijke waardigheid is verheven. Om hem te wijzen op de sacramenten waar hij op unieke wijze God kan ontmoeten en vergeving en kracht kan ontvangen. Maar hoe doe je dat? In verschillende gremia spreken we hier vaker over. Moet de Kerk een grote media-actie starten? Of moet de nadruk meer liggen op vorming en toerusting? Of zijn veeleer evangelisatiebijeenkomsten het antwoord? Alles kan goed en zinvol zijn. Toch wil ik eerst iets anders zeggen.

Lessen uit de geschiedenis

De geschiedenis kan ons veel leren. Er zijn eerder tijden geweest van diep verval en crisis. Begin 13^e eeuw was de kerk in Europa zeer verzwakt door lauwheid en wereldse gezindheid. In een droom ziet de paus symbolisch de St. Pieter omvallen, maar dan komt er een jonge monnik aanlopen die hem overeind houdt. Dat was Franciscus, die met vuur en radicaliteit de hele kerk van zijn dagen tot nieuw leven bracht. Rond 1825 had een kleine jongen in Italië, Giovanni Bosco, ook een droom. Hij ziet Maria die hem een beeld laat zien van vechtende, verwaarloosde kinderen. Ze zegt: “Dit is het terrein waarop je zult moeten werken, Giovanni. Word sterk, word dapper!” Vele jaren later – hij is inmiddels priester geworden – wordt hij benoemd in Turijn. Het is de tijd van de industriële revolutie. De stad is vol met verlaten kinderen die leven van vuilnis en diefstal. Don Bosco had zijn roeping gevonden. Zijn invloed op de jeugd van Turijn, op Italië en later op de hele kerk, is onmetelijk.

Rond dezelfde tijd wordt in Frankrijk een zekere Johannes Vianney benoemd tot pastoor van het dorpje Ars. Johannes was beperkt in zijn capaciteiten. Na zijn priesterwijding mocht hij aanvankelijk geen biecht horen. Dat vertrouwde men hem niet toe. Ook had hij weinig leidinggevende en organisatorische capaciteiten. Dus werd het Ars, een klein gehuchtje met een totaal verlopen parochie. Eén ding had men echter over het hoofd gezien. Johannes was een heilige. Hij vastte streng en bad nachtenlang bij het Allerheiligste voor zijn parochianen. Zijn eenvoudige woorden raakten de mensen tot in de ziel. En één voor één kwamen ze terug, eerst in Ars, later in heel Frankrijk.

Ruim honderd jaar later komt een meisje uit Albanië terecht in de straten van Calcutta. Ze ziet geschokt de stervende mensen om wie niemand zich bekommert en ze verzorgt ze met veel liefde. Ze weet nog niet dat ze de basis legt voor een wereldwijde congregatie met grote missionaire kracht. We kennen haar als Moeder Teresa.

Meewerken met de heer

Al deze voorbeelden zeggen ons dat evangelisatie allereerst iets is wat God zelf doet. Hij zoekt mensen die open zijn voor de kracht van zijn Geest en Hij verandert door hen de wereld. “Als de Heer de woning niet bouwt, werken de bouwers vergeefs”, zegt de heilige Schrift. Ik heb het al vaker geciteerd.

Het maakt ook bescheiden te zien dat een herleving van geloof en kerk zelden van de kerkleiding is uitgegaan en nooit het resultaat was van grootse p.r.-acties. Het betekent natuurlijk niet dat we niets hoeven te doen. Ten eerste ligt er een verantwoordelijkheid bij ieder persoonlijk – priesters en diakens, religieuzen en leken – om te beslissen wat je voor God en de mensen kunt doen en wilt doen, hoe ‘bruikbaar’ je bent voor Zijn Geest. Bij de kerkleiding ligt de taak om ruimte te maken voor Gods plannen, om de kaders te scheppen waarbinnen nieuwe vitaliteit kan ontstaan.

En ik meen dat we dat in ons bisdom ook doen. Naast de verschillende kloosters, gemeenschappen en bewegingen die er al heel lang zijn komen er steeds meer nieuwe bij, in Amsterdam, Aalsmeer, Heiloo en elders.

In een samenwerkingsproces stimuleren we de parochies hun krachten te bundelen om zo nieuw missionair élan te kunnen ontwikkelen. Medewerkers van bisdomdiensten en dekenaten nemen veel initiatieven op het gebied van jeugd – en gezinspastoraat, alsook van catechese, diaconie en kerkopbouw. Het is zomaar een greep uit alles wat gedaan wordt. Nieuwe plannen zijn in voorbereiding.

Het is waarschijnlijk nog niet genoeg, maar ik troost me met de gedachte dat het gelukkig niet van ons alleen afhangt. Zoals gezegd: veel wordt door anderen gedaan en het echte werk moet de Heer zelf doen. Maar Hij wil wel gevraagd zijn. Als Hij bij ons een ootmoedig hart vindt, bereidheid tot ommekeer en intens gebed met en rond Maria, dan zullen we de opbloei beleven. <

Jozef M. Punt
Bisschop van Haarlem – Amsterdam

De bedoeling van deze serie artikelen is om aandacht te besteden aan de verbeelding van de Bijbel (met name van het Oude Testament) in de kerkelijke architectuur. We behandelen al menige kerk in binnen- en buitenland. Ook in ons eigen bisdom zijn interessante kerken: de uwe? Is er ooit een boekje over verschenen? We zijn geïnteresseerd. Vandaag eens oostwaarts van Hoorn gereden en de beide Blokkers bezocht: daar is veel interessants te zien!

Het monument van de zusters van het Bethlehemklooster

De poort van het klooster Nieuwlicht

Paters, Zusters en Beatles I

Kloosters en kerken in Westerblokker

Van de twee Blokkers is Westerblokker het oudst. In de 11e eeuw is het ontstaan als veenontginning. Oosterblokker loopt een eeuw achter, hoewel: sinds de Beatles daar geweest zijn is het dorp weer helemaal bij. De oude schrijfwijze van Blokker is 'Blocweere'. Dat betekent zoveel als een omheind stuk land (block) op een verhoging (een weer). Als we in het iets oudere Westerblokker beginnen valt om te beginnen op hoe daar in de Middeleeuwen twee flinke kloosters waren en een parochiekerk.

De kloosters Nieuwlicht en Bethlehem

Het oudste van de twee kloosters hier is het groot regulierenklooster 'Nieuwlicht' aan de Koewijzend dat om 1392 werd gesticht. Het was gewijd aan de heilige Maagd Maria; het kreeg de naam 'Nieuwlicht' en groeide uit tot een groot gebouwencomplex voor monniken met een kapel, een kloosterhof en een brouwerij. De kapel had een spitse toren en fraaie gebrandschilderde ramen. Het klooster had een ommuring en een binnen- en buitengracht. Het was een van de rijkste kloosters van Nederland met vele landerijen die er bij hoorden. Mede als protest tegen deze rijkdom vond kreeg de Reformatie hier voet aan de grond. Op 14 juli 1566 hield Jan Arentsz de eerste openbare hagepreek van Holland op het veld naast dit klooster. De monniken waren inmiddels ontkomen op één na. Hij werd in Monnickendam opgehangen. Het klooster werd in 1572 gesloopt. In 1932 werd archeologisch onderzoek gedaan en in 2003 werd een deel van het terrein opgegraven. Een van de vondsten was de sluitsteen van de poort met daarop een wapenschild met een met pijl en een doorboord hart: het symbool van Augustinus. Deze sluitsteen werd in 2011 geplaatst in een fraaie stenen poort die als herinnering aan het klooster werd opgericht.

De St. Michaëlskerk met de spits nog op de grond

Ten noorden van de dorpskerk (in de nieuwbouwwijk Bangert-Oosterpolder) vonden archeologen in 2005 de restanten van een eveneens gesloopt middeleeuws vrouwenklooster 'Bethlehem'. Dat stond hier 1475-1573. De zusters baden niet alleen, maar waren ook bekend door hun grote kennis van geneeskrachtige planten. Tijdens de algemene opleving van het katholicisme in West-Friesland na 1850 was ook in Blokker behoefte aan katholieke zorg en onderwijs. Daarom werd even ten oosten van de huidige dorpskerk in 1908 een nieuw zusterklooster Bethlehem gebouwd. Het was een monumentaal kloostergebouw van architect Robbers met hele mooie erkers. De bewoonsters behoorden tot de Congregatie van de Voorzienigheid. Zij gaven de jeugd onderwijs en verzorgden senioren. De vraag naar ouderenzorg en onderwijs bleef groeien, maar de congregatie kon door terugloop van het aantal zusters Huize B. niet meer handhaven

De St. Michaëlskerk met spits

en er werd besloten het klooster op te heffen. Op deze plaats moest de nieuwbouw van de Sint Jozefschool gaan verrijzen. In 1964 werd er zo voor de derde keer in Westerblokker een klooster gesloopt. De klok van het klooster (uit 1949) verhuisde naar een open klokkenstoel op het kerkhof aan de overkant. Toen in 2005 de restanten van het oude Bethlehemklooster werden ontdekt vond men daar ook de graven van de zusters van toen. Zij kregen een waardige nieuwe begraafplaats bij de oude St. Michaëlskerk.

De Bethlehemzusters bij de oude St. Michaëlskerk

De oude aan St. Michaël gewijde dorpskerk uit 1864 vervangt een door brand verwoeste middeleeuwse kerk. Alleen de 16e-eeuwse toren bleef gespaard. Onze interesse gaat echter uit naar de zeer mooi uitgevoerde nieuwe graftombe bij de ingang van het kerkhof, westelijk van de toren. Op de tombe het marmeren beeld van een knielende kloosterzuster. Het beeld symboliseert het bidden en werken van de zusters van het eerder genoemde klooster Bethlehem. In 2005 waren de graven van deze zusters en enkele priesters gevonden. Om te voorkomen dat de beenderen naar een archeologisch depot zouden worden gebracht werd deze speciale tombe met een fraaie granieten deksteen bij de oude dorpskerk midden in het dorp gebouwd. De stoffelijke resten van zestien andere personeelsleden van het klooster werden daar in 2010 ook begraven. In houten kistjes zijn ze daar allen bijgezet. De zusters (en de priesters en gewone parochianen) hebben hiermee op verzoek van de Blokkerse bevolking geen rustplaats gekregen in een doos in het archeologische depot, maar in de bodem van wat ooit hun eigen vertrouwde omgeving was.

De andere St. Michaëlskerken

De voormalige katholieke St. Michaëlskerk staat recht tegenover

Het moderne St. Michaëlskerkje

de St. Jozefschool (de plek van het nieuwe Bethlehemklooster) en is een driebeukige neoclassicistische kerk uit 1852-53 van Th. Molkenboer. Na 1972 heeft men de kerk tot meubelzaak ingericht en het bovenste gedeelte van de geveltoren afgebroken. Het kerkhof bleef in gebruik en een nieuwe kerk werd even verderop in de wijk Plantage gebouwd. Dat is een kerk van J.C. de Groot uit 1972 met een vrijstaande open klokentoren met twee luidklokken. Verheugend om te melden is dat de oude St. Michaëlskerk in juli 2014 zijn oude top weer terug heeft gekregen. De (nieuwe/oude) spits is vervaardigd naar het originele bestek uit het Westfries Archief. Tekeningen waren er niet meer, maar voor een zo exact mogelijke reconstructie is gebruik gemaakt van andere oude tekeningen en oude foto's. Men overweegt de kerk als cultureel centrum te gebruiken. Dat er goed voor het gebouwd gezorgd wordt blijkt ook uit het feit dat de kerk aan de buitenkant zijn oorspronkelijke okergele kleur heeft teruggekregen.

De barmhartige Samaritaan en verder

Overal in Blokker ziet men de borden van een met veel fantasie uitgezette Cultuur Historische Route. Naast de kerken en kloosters treft u ook de prachtige boerderij 'De Barmhartige Samaritaan' aan, de bruine beuk die de dikste boom van Noord-Holland heet te zijn en het Beatlesmonument. Daarover een volgende keer. <

Oorlog en vrede.

Dit jaar is het honderd jaar geleden dat de eerste wereldoorlog begon. De vele herdenkingen, documentaires, films en andere berichten maken ook ons duidelijk wat voor een verschrikkelijke oorlog dat was. Na 1918 zou Europa niet meer zijn wat het de eeuwen daarvoor geweest was. De oorlog ging aan Nederland voorbij, wat niet betekent dat er in Nederland niet over werd gesproken. Middenin de oorlog, in 1915, schreef de Haarlemse priester en docent op het seminarie Warmond Joannes Aengenent de brochure 'De oorlog en Gods voorzienigheid'. Zijn werk biedt gelegenheid om nader kennis te maken met de leer van de kerk over oorlog en vrede. Later, als bisschop van Haarlem, zou Aengenent het thema vrede en gerechtigheid prominent in zijn vaandel voeren.

Aengenent begint zijn brochure met een insteek die voor de huidige lezer, die bekend is met de verschrikkingen van die oorlog, moeilijk te begrijpen is. Maar hij stelt wel de vraag die ook wij nog steeds stellen als we geconfronteerd worden met de verschrikkingen van geweld: waarom houdt God zonde en kwaad, waaronder oorlog, niet tegen? Het is immers het doel van de schepping te streven naar het goede, naar God.

Zonde en kwaad kunnen volgens Aengenent degenen die dat doel vergaten tot inkeer brengen, en de deugdzamen onder de mensen tot hogere deugd brengen. Maar het is niet zo dat God daarom zonde en kwaad wil - dat zou tegen Zijn natuur ingaan -, hij laat het toe en erkent daarmee de vrije wil van de mensen. God wil de oorlog niet als doel of middel, wel kan door een oorlog duidelijker worden wat de liefde, genade, barmhartigheid en vrede van God ten diepste is, namelijk: afwezigheid van oorlog!

Maar als God de zonde van de oorlog niet wil, met welk recht wordt er dan aan begonnen? Hier vertelt Aengenent zijn lezers de leer van de kerk zoals die overigens ook nu nog wordt verkondigd. Oorlog uit zelfverdediging is mogelijk. Oorlog is het uiterste middel als alle andere middelen (diplomatie, sancties) niet meer werken. Ook moet de schade aan anderen worden afgewogen (proportionaliteit). Een offensieve oorlog is verboden om dat de mens dan eigenmachtig gaat beschikken over het leven en eigendom van de medemens. Verder dringt hij er bij de katholieken op aan om zich in te zetten voor de vredesbeweging. Op deze manier kunnen ze immers meewerken aan het heilsplan dat God met de wereld heeft. Typisch voor de christelijke inzet is volgens hem dat er naar wordt gestreefd om de mens zelf innerlijk te verbeteren. Volgens Aengenent ligt de oorzaak van oorlog in het ongezonde streven naar grotere macht en rijkdom, de verharding van de harten, tweestrijd en egoïsme, en kan dat veranderen als de wereldsamenleving zich weer richt op God, in het groot en het klein.

Dit is ook het onderwerp dat Aengenent centraal stelt als hij de encycliek Ubi Arcano van Pius XI bespreekt, die in 1922 aan de vooravond van kerstmis verschijnt. Na de eerste wereldoorlog waren de Europese samenlevingen nog niet tot rust gekomen: de legers waren nog op de been omdat er een wapenstilstand en geen vrede was gesloten, delen van Duitsland waren bezet, revolutionaire groepen voerden burgeroorlogen in Duitsland en Rusland, het vrouwenoverschot leidde tot maatschappelijke veranderingen. De oorzaken die de paus aangeeft zijn egoïsme en materialisme, en de poging om een

samenleving in te richten zonder het perspectief op God en Christus. Daartegenover moet juist de liefde van Christus in de harten van de mensen komen. Vrede is, zo citeert Aengenent de Paus, het werk van de Liefde. Liefde herstelt eerbied voor de menselijke waardigheid en ziet in alle mensen broeders en zusters. De katholieke kerk ziet hij als degene die die boodschap universeel kan overbrengen, los van nationalistische gevoelens.

Na de Eerste Wereldoorlog zetten Paus en Kerk zich in voor een vrede gebaseerd op diplomatie, onderhandeling en gesprek. Een ware vrede moest gegarandeerd worden door internationaal recht, sancties, arbitrage en ontwapening, waardoor bij conflicten niet te snel naar de wapens gegrepen kan worden. De pas opgerichte Volkenbond speelt hierin een positieve rol, schrijft Aengenent in 'Oude en nieuwe vredesgedachten' uit 1924-1925. De christelijke rechtvaardigheid waarin het recht van anderen wordt gewaardeerd kan dienen als middel om wantrouwen uit te bannen. Nogmaals roept Aengenent de katholieken daarom op om mee te werken aan de vredesactie, ook al heeft het niet onmiddellijk effect.

De gedachten van Aengenent klinken ons vreemd in de oren omdat we de taal en gedachten niet meer gewend zijn. Maar ze bevatten diepe waarheden die nog steeds door de Kerk verkondigd worden. Oorlog is een kwaad dat voorkomen dient te worden. Katholieke christenen dienen zich in te zetten voor het verbreiden van vrede. Waarachtige vrede is gebaseerd op gerechtigheid. Maar vooral: ware vrede zal er zijn als de mensen zich meer laten leiden door de Liefde van Christus. Die naastenliefde was een centraal begrip in het pontificaat van Aengenent die Justitia et Pax (gerechtigheid en vrede) als zijn wapenspreuk had. De vastenbrief van 1929 had als titel 'De naastenliefde in het sociale leven'. Een goede maatschappelijke orde is volgens Aengenent 'alleen dan denkbaar als de liefde hare vleugelen over allen uitslaat', als er gestreefd wordt naar een menswaardig bestaan en de gelijkheid van alle mensen voor God. <

> **1. Ontdekkingstocht naar de bron in jezelf**
(12 december : voor werkers in de zorgsector)
Levenslessen van de monniken van de Abdij van Egmond

Waar haal je nog je bezieling vandaan? Uit welke bron put je? Wat kun je doen om de weg terug naar de bron in jezelf te vinden? Op 12 december is er een prachtige kans om op zoek te gaan naar antwoorden samen met de monniken van de Abdij van Egmond. Je bent een dag lang te gast bij de Benedictijner monniken van de St. Adelbertabdij in Egmond-Binnen. Zij vertellen hoe zij hun inspiratie levend houden. Zij gaan ook in gesprek met jou. Ze vieren de stilte van het gebed met jou en ze geven je de kans op zoek te gaan naar de monnik in je zelf. Want deze unieke dag leert je stappen te zetten die je in de abdij kunt leren en daarna mee kunt nemen naar het drukke leven van alledag. De gids op deze dag is Leo Fijen die dit jaar elke zaterdag op Nederland 2 het klooster ingaat en zijn lessen met jullie zal delen. Een dag die je niet wilt missen, als je opnieuw op weg wilt gaan naar de bron in jezelf. Waar je inspiratie op doet voor je werk en je leven. Het kan een nieuw begin zijn op weg naar de bron in jezelf die er altijd is maar die je soms opnieuw moet ontdekken.

Datum: 12 december 2014 10.00 - 17.30 uur
Ochtend:

- Openbaar interview met de monniken en gesprek met de deelnemers door Leo Fijen
- Gebedsviering met de monniken
- Lunch

Middag:

- Ontdekkingsroute naar de bron in jezelf in en om de abdij van Egmond
- Afsluitend plenair gesprek

* Vesperviering met de monniken

Kosten: € 45 p.p. inclusief koffie, thee, lunch, tekstboekje en aandenken.
Leden van Reliëf betalen € 35 (dit graag achter uw naam vermelden bij inschrijven)
Aanmelden: via www.benedictushof.nl, cursusprogramma, kloosterdagen met Leo Fijen
Benedictushof, Vennewatersweg 27a, 1935 AR Egmond-Binnen, 072 5062786 >

> **2. Gospelconcert in de Koepelkerk**

Hoorn – Gospelkoor Get Together zorgt zondagmiddag 12 oktober voor swing in de Koepelkerk in Hoorn tijdens een concert om 15 uur. Het koor uit Nieuwe Niedorp bestaat uit 28 zangers en zangeressen. Dirigente is Marijke Braber. Begeleiders zijn Atie Plak op de piano en André Vlaar op drums. De gospel werd geboren in de katoenvelden van de zuidelijke staten van Amerika. De religieuze liederen met een christelijke boodschap werden sterk beïnvloed door de ritmes van de muziek die de slaven meebrachten uit Afrika. Gospels roepen een gevoel op waardoor iedereen zich met elkaar verbonden voelt en mee wil doen met de muziek. De toegang is vrij. Na afloop is er een collecte voor het restauratiefonds van de monumentale Koepelkerk. >

> **3. Hulp bij het lezen van de Bijbel**

Katholieken hebben helaas niet bepaald een reputatie, dat ze fervente Bijbellezers zijn. Vele katholieken zijn niet opgevoed met het lezen van de Bijbel thuis, terwijl dit bij protestantse christenen vaak wel het geval was en is. Misschien goed om te weten is dat de rooms-katholieke Kerk echter juist enorm stimuleert - en in onze tijd zeker - om de Bijbel te lezen. De Kerk spoort met aandrang en nadruk alle christenen aan om door het lezen van de Bijbel Jezus beter te leren kennen. De heilige Hiëronymus verwoordde het aldus in de eerste eeuwen van het christendom: "Want de Schriften niet kennen is Christus niet kennen" (Catechismus van de katholieke Kerk 133).

Maar de Bijbel lezen: hoe doe je dat? En waar begin je? En wat is de samenhang in de Bijbel tussen bijvoorbeeld het Oude en het Nieuwe Testament? Is alles wat in de Bijbel staat waar? Hoe moet je de Bijbel begrijpen? Een handzaam, praktisch en klein boekje dat op deze vragen antwoord geeft is de onlangs verschenen *Handige gids bij de bijbel*. Het boekje is gemakkelijk mee te nemen in de binnenzak of in de tas; het vult zo de verloren uurtjes in de trein. Geschikt voor diegenen, die nood hebben aan basiskennis over de Bijbel en handvatten willen ontvangen om in

de Bijbel te gaan lezen. Want dat we de Bijbel daadwerkelijk gaan lezen, is het doel van dit boekje. Het lezen van de Bijbel is niet altijd gemakkelijk, maar zet je wel op de weg van een enorm avontuur!
Handige gids bij de Bijbel, Scott Hahn, Uitgeverij Betsaida: Den Bosch/ Uitgeverij De Boog: Utrecht, 2014, 80 p, € 5,90. <

Eeuwige professie 'blauwe zuster' in Heiloo

Ook in ons bisdom zijn er nog steeds missionarissen werkzaam. Niet alleen die zusters, broeders en paters die in de missie hebben gewerkt over de hele wereld, nee ook in ons eigen bisdom zijn missionarissen werkzaam die het geloof bestendigen in onze samenleving. Als voorbeeld van de vele groepen in ons land noem ik hier de 'Dienaresen van de Heer en de Maagd van Matará', in Nederland beter bekend als de 'blauwe zusters'. In ons bisdom kennen wij een gemeenschap van deze zusters in Heiloo waar zij een klooster hebben op het heiligdom van Onze Lieve Vrouw ter Nood.

Op het feest van Kruisverheffing, zondag 14 september, legde een jonge Nederlandse religieuze, zuster Maria Foederis Arca Bolwerk, in Heiloo haar eeuwige professie af, waardoor zij definitief als religieuze is opgenomen in het Instituut 'Dienaresen van de Heer en de Maagd van Matará'.

Zuster Foederis Arca legde de drie geloften af van armoede, kuisheid en gehoorzaamheid en een bijzondere vierde gelofte van toewijding aan Maria, tegenover God en de algemeen overste Moeder Maria de Anima Christi van Eijk. De feestelijke Eucharistieviering werd opgeluisterd door de zang van de zusters. De Bisschop van Haarlem-Amsterdam, mgr. dr. J.M. Punt was de celebrant en onder meer Vader Abt van Egmond en Hulpbisschop Hendriks hebben geconcelebreerd. Bijna dertig medezusters alsmede een heel aantal priesters en vele gelovigen waren naar de grote kapel op het heiligdom in Heiloo gekomen om dit bijzondere moment mee te maken.

Van harte wensen wij zuster Foederis Gods rijke zegen toe: dat haar roeping haar steeds met vreugde mag vervullen en vrucht mag dragen! <

Foto's: ColoredFox Fotografie - Paul Heuvelink.

Maria van Fatima bezoekt de Zusters Karmelietessen van het Goddelijk Hart van Jezus

Op 7 september, op de vooravond van het Feest van de geboorte van Maria, ontvingen de Zusters Karmelietessen van het Goddelijk Hart van Jezus in Vogelenzang het pelgrimsbeeld van het Onbevleete Hart van Onze Lieve Vrouw van Fatima dat onder hoede staat van de herauten van het Evangelie. Deze jonge missiecongregatie reist met 3 beelden, welke gezegend zijn door de Heilige Johannes Paulus II, over de wereld om wereldwijd de gezinnen en de landen die zij aandoet onder de toewijding van Onze Lieve vrouw te stellen.

Meer dan 100 pelgrims kwamen de 7^e september naar Vogelenzang om na de kroning van het beeld door Zuster Elvira Maria, de Provinciaal Overste van de Zusters, in processie op te gaan naar de Kloosterkapel. Hier wijdde de Overste het klooster en haar gemeenschap toe aan het onbevleete hart en baden de pelgrims de rozenkrans en de vespers.

Na afloop van de plechtigheden was er nog een informeel samenzijn.

De onderstaande fotoreportage is gemaakt door de herauten van het Evangelie. <

Jezelf geven aan de ander en aan God

Het sacrament van het huwelijk

Sacramenten van roeping

Het sacrament van het huwelijk en het sacrament van de wijding zijn beide sacramenten, die mensen ondersteunen bij hun roeping. Zij beloven zich te geven aan God en aan de mensen. In het huwelijk beloven man en vrouw God te dienen, door speciaal een ander schepsel van Hem lief te hebben en te eren en hun hart en huis open te stellen voor anderen. In het sacrament van de wijding is dat door een toewijding aan God, waardoor de priester beschikbaar is voor een ieder die hem nodig heeft. Het zijn twee manieren om je leven te geven.

Het huwelijk laat iets zien van de liefde van God

Deze keer spreken we over het sacrament van het huwelijk. Dat sluit goed aan bij de buitengewone bisschoppensynode over het gezin, die deze maand in Rome wordt gehouden (zie kader). Wat houdt de visie van de katholieke Kerk op het huwelijk eigenlijk in? In een notedop: Een mens wordt pas gelukkig als hij/zij zichzelf wegschenkt aan de ander. In een huwelijk

geven man en vrouw zich totaal aan elkaar, beloven voor elkaar te zorgen in goede en kwade dagen en beloven ze om kinderen - mochten ze die ontvangen - in liefde op te voeden. Waarom hecht de katholieke Kerk zo veel waarde aan het huwelijk? Dat is omdat het huwelijk op een bijzondere manier iets laat zien van de liefde van God voor ons mensen: de onvoorwaardelijkheid van die liefde, de exclusiviteit van die liefde, de trouw van die liefde en de openheid voor anderen (in brede zin) van die liefde. De apostel Paulus verwoordt het als volgt: *“Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten en zich hechten aan zijn vrouw, en die twee zullen één zijn. Dit geheim is groot. Ikzelf betrek het op Christus en de kerk”* (Efeziërs 5, 31 en 32).

Goede keuze voor een levenspartner

Het is een heel mooie roeping, maar ook een uitdagende! (Net zoals dat voor het priesterschap geldt, en ook voor andere manieren waarop we ons leven geven). Daarom is het ook zo belangrijk om kinderen, tieners en jongeren goed voor te bereiden op de keuze van een levenspartner. Als ze hierin een goede keuze maken, kan dat later veel ellende voorkomen.

Je bent te kostbaar

Dat is ook de reden waarom de Kerk vraagt om met seksuele gemeenschap te wachten tot het huwelijk. Het gaat er niet om dolverliefde mensen te pesten, maar om te zorgen dat je geestelijk en lichamelijk gezien op een zelfde tempo naar elkaar toegroeit. De vraag is: Is deze persoon niet alleen aantrekkelijk, maar hebben we ook dezelfde doelen en waarden en normen in het leven? Als je te snel met elkaar naar bed gaat, is er minder ruimte om bovengenoemde zaken scherp te zien.

Daarbij, je bent te kostbaar om jezelf voor minder weg te geven. Pas binnen de veiligheid van een huwelijk, een definitieve keuze aan elkaar, kun je jezelf zonder schroom geven en hoef je niet te denken “Blijft hij of zij wel bij me?” Bovendien, als je hebt geleerd om je voor het huwelijk te beheersen, komt dat je later ook in het huwelijk van pas bij periodes van langdurige afwezigheid van elkaar of ziekte. En tenslotte, om jezelf totaal aan de ander te geven, is kracht nodig. Deze kracht ontvang je in het sacrament van het huwelijk, omdat God daar zelf aanwezig is. Als je al eerder je zelf weggeeft, mis je de genade en kracht van het sacrament, die je juist zo hard nodig hebt!

Gebed voor een goede man

Mijn moeder bad als heel jong meisje op voorspraak van Maria regelmatig in haar parochiekerk voor een goede man. In diezelfde kerk trouwde zij met mijn vader,

Buitengewone synode over het gezin van 5 t/m 19 oktober 2014 in Rome

In de maand oktober wordt in Rome een buitengewone synode gehouden over het gezin. Vanuit Nederland neemt kardinaal Eijk deel aan deze vergadering van bisschoppen. In 2015 zal er nog een gewone synode over het gezin worden gehouden, die definitieve aanbevelingen zal formuleren. Deze aanbevelingen zal de paus uiteindelijk in een document (apostolische exhortatie) publiceren, alsmede zal hij de visie van de Kerk op huwelijk en gezin opnieuw daarin uiteen zetten. Het feit dat “het gezin” als thema voor deze synode is gekozen, geeft aan dat de Kerk inziet, dat er veel uitdagingen zijn op dit gebied. Zaken die besproken zullen worden zijn o.a. Gods bedoeling met huwelijk en gezin, het gezinsspastoraat, de uitdagingen voor het gezin, de openheid voor het nieuwe leven, de opvoeding van kinderen en moeilijke pastorale situaties. Bidt u mee voor deze synode?

en veertig jaar later waren wij met (klein)kinderen in diezelfde kerk bij elkaar om God te bedanken voor hun huwelijk. Het is in deze tijd geen luxe om te bidden voor een goede man of vrouw, voor jezelf of voor je (klein)kinderen. Mocht het op dit gebied anders zijn verlopen dan u gehoopt had bij uzelf of uw (klein)kinderen, weet dat er bij God altijd weer een nieuw begin mogelijk is. <

Mirjam Spruit

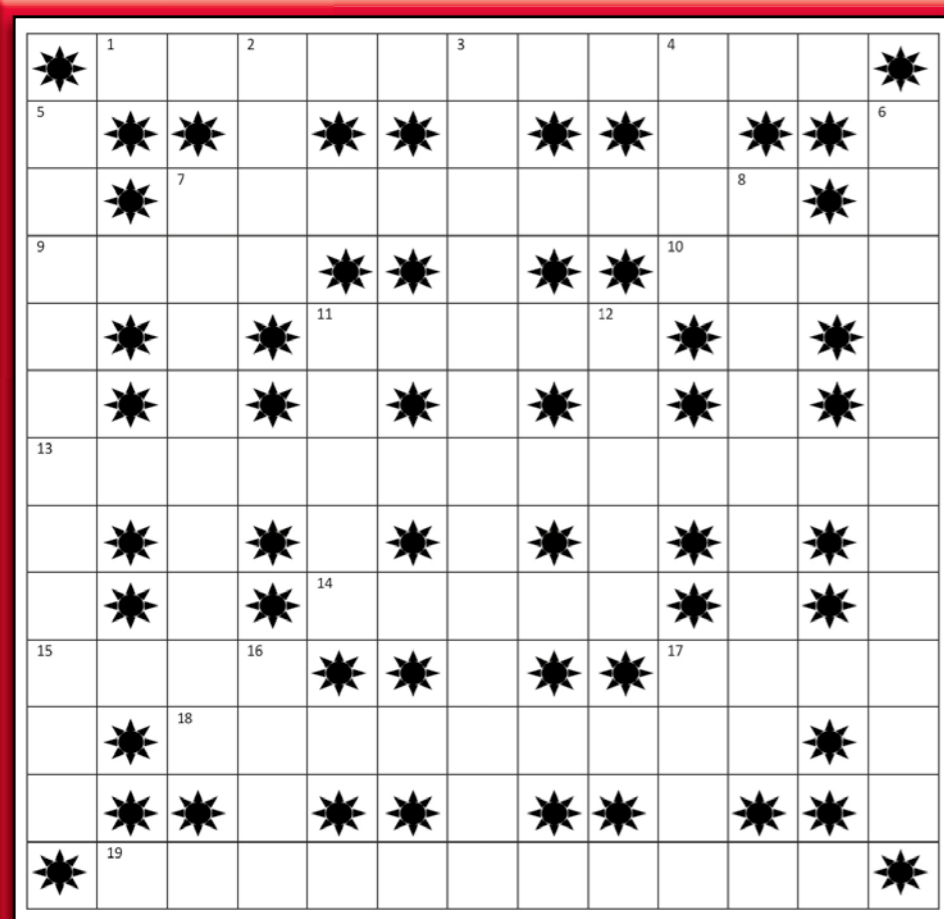
Dit artikel is een onderdeel van een reeks in *Samen Kerk* over de sacramenten. Tijdens zijn leven sprak Jezus met mensen, velen van hen genas Hij en ontvingen een nieuw perspectief. In de sacramenten wil Jezus bij ons zijn en daarom kunnen we in de sacramenten Jezus op bijzondere wijze ontmoeten en van Hem de kracht ontvangen voor onze levensweg. Dit veronderstelt van onze kant wel geloof, zodat Hij ons in de sacramenten werkelijk kan bijstaan. Kortom: Welke sacramenten zijn er en wat betekenen ze? En wat is de relatie met het dagelijkse leven? Deze keer staat **het sacrament van het huwelijk (deel I)** centraal. In de volgende *Samen Kerk* ligt het accent op de opvoeding van kinderen (deel II).

Samenwonen of trouwen: dat maakt toch niet uit?

Jonge mensen van nu gaan bijna automatisch samenwonen. Een deel van hen trouwt later nog, velen ook niet meer. Als er dan getrouwd wordt, is de trouwdag de kroon op het leven dat men met elkaar heeft. De katholieke betekenis van het huwelijk is echter heel anders. Het is juist het begin van een leven samen. Voor God en voor de gemeenschap beloof je elkaar trouw. Dat is heel belangrijk: het gaat niet alleen om jou en je echtgeno(o)t(e), maar je vraagt ook je familie, vrienden en de kerkgemeenschap om je te steunen in je roeping. Daarbij: je verbindt je niet alleen met elkaar, je kunt dat alleen maar doen omdat God zich met jullie verbindt op de huwelijksdag. *“Een drievoudig snoer wordt niet spoedig verbroken”* (Prediker 4,12). Het huwelijk is dus niet zo maar een boterbriefje, maar je wordt wezenlijk dieper met God en met elkaar verbonden. Je mag vertrouwen op Zijn steun en kracht in het sacrament van het huwelijk, ook als er menselijk gezien geen oplossing meer is.

'n beetje crypto

Oplossing opsturen naar het redactiesecretariaat Samen Kerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem

Horizontaal

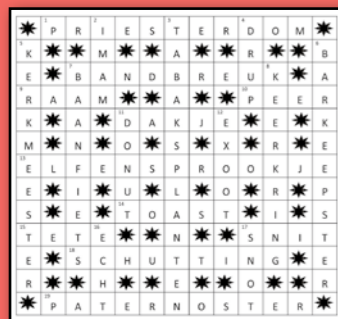
1. Vragen om geraakt te worden? Dan moet je wel in nood zitten **7.** In die stad word je altijd eerste **9.** Dit verloren, dan is alles verloren **10.** Hetzelfde jaar na Christus was zuur **11.** Is dit boek de schel van een insect? **13.** Dat huis staat niet alleen **14.** Een zogenaamd verbrand sprookjesfiguur **15.** In deze laag zit een gat? **17.** Een mooie dandy? **18.** Een element voor de gelijkenis? Je kunt het wel uit elkaar halen **19.** Dit hemellichaam zit eraan vast en ze helpt ook nog

Verticaal

2. Samen met haar, dat is het helemaal **3.** Europeanen op een zitmeubel regelen op afstand de financiën **4.** Twee Griekse letters ineen **5.** Dat landbouwwerktuig maakt een film? **6.** 's Morgens mag je het werk niet onderbreken **7.** Zonder deze kinderen ben je geestelijk afwezig **8.** Stuk vlees uit Oostenrijk? **11.** Een boot met veen hoort in die stad **12.** Een bos voor de dominee als bergplaats **16.** Iets langere ontkenning **17.** Lekker ritme om te slaan

Prijswinnaars september 2014

A.F. Dekkers, Hoofddorp
Mw. M.C. vd. Aar, Overveen
Fam. Warmerdam, Assendelft

Oplossing september 2014

Sint Maarten

Het is over een poosje alweer Sint Maarten en dat betekent dat bij ons de kinderen weer aanbellen. "Elf november is de dag". Het is in enkele jaren een vaste traditie geworden: lampions met Sint Maarten en snoep toe. De kinderen eindigen met een tweede liedje, ietwat raadselachtig:

*"Sint Maarten, sint Maarten,
de koeien hebben staarten,
de meisjes hebben rokjes an,
daar komt sinte Maarten an".*

Af en toe loopt er een vastenavond lied tussendoor zoals ik ze zelf ook heb gezongen:

*Hier woont een rijk man, die wel wat geven kan,
veel zal hij geven,
lang zal hij leven,
zalig zal hij sterven,
de hemel zal hij erven.*

Toch in een notendop een belangrijke les! Het is misschien ook de verklaring dat als ik mensen in de stad Utrecht rondleid, ze altijd het verhaal van sint Maarten willen horen. het wapen van sint Maarten, rood en wit, oftewel mantel en hemd, zie je dan ook overal in de sint Maartensstad. Nu dacht ik laatst weer aan iets merkwaardigs in dat hele levensverhaal dat ik u graag wil doorgeven. Sint Maarten was nog helemaal geen sint toen hij zijn mantel in tweeën deelde voor die arme bedelaar. Sterker nog, hij was niet eens gedoopt!

Nu was dat in die tijd wel anders dan nu, want je kon al lang catechumeen zijn als voorbereiding tot het doopsel. Dat was met Maarten ook het geval. Na zijn daad van naastenliefde waarbij hij niet aan het evangelie had gedacht, maar alleen aan die arme persoon vóór hem, kreeg hij en visioen. daar zag hij Jezus, gekleed in een halve mantel. Maar let op: hij kreeg dat visioen niet van te voren, dan was het geen kunst en zou hij om zo te zeggen, zijn loon al hebben gehad. Nee, juist omdat hij geheel belangeloos handelde kreeg hij dat visioen. Hij spoedde zich naar de doopvont. In zijn leven erna zien we echter weer iets vreemds. Hij werd tot bisschop verkozen, maar wilde niet. U

kent het verhaal: hij had zich verstopt in een ganzenhok, maar de ganzen begonnen te gakken en zo werd hij ontdekt. Daarom eten ze hier en daar gans op sint Maarten. Een wonderlijke heilige: hij doet goed terwijl hij nog een christen is, en wordt verkozen tot bisschop, maar wil niet. Hierachter schuilt een belangrijke les: heiligen zijn zij die het niet weten! <

Marcel Poorthuis
Faculteit Katholieke Theologie

Bisdombedevaart naar Rome in de meivakantie van 2015

In de meivakantie van 2015 organiseert het bisdom samen met reisorganisatie VNB een pelgrimage naar Rome! Onder het motto "Op weg in verbondenheid, jong en oud, ga met ons mee!" zullen we de eeuwige stad bezoeken. Er zijn twee reismogelijkheden: een 6-daagse vliegreis (2 t/m 7 mei 2015) of een 10-daagse busreis (30 april t/m 9 mei 2015). De groepen zullen zo veel mogelijk per regio worden ingedeeld. Jongeren (vanaf 16 jaar) en gezinnen trekken er af en toe met elkaar op uit. Voor tieners (12 t/m 15 jaar) is er een geheel eigen tienerprogramma.

Wist u dat...

- Er op 16 september (Heemskerk), 17 september (Langedijk) en 18 september (Amsterdam) een tweede ronde informatiebijeenkomsten is gehouden over de bedevaart voor de ambassadeurs van de bedevaart?
- Deze ambassadeurs de bedevaart weer in hun eigen parochie of regio gaan promoten? En zij dus ook alle ins en outs weten over de huidige stand van zaken m.b.t. het programma...
- Er in september en oktober veel informatie avonden worden gehouden over de bedevaart in de diverse regio's? Bijv. in Hoorn, Amsterdam, Heerhugowaard, Bergen/Schoorl, Purmerend e.o., Almere, Hilversum.
- Er op vrijdagavond 17 oktober een informatiebijeenkomst is over de bisdombedevaart in Duivendrecht, speciaal voor jongeren vanaf 16 jaar? Zie: www.jongekerk.nl
- Er een heel leuk filmpje is gemaakt om het tienerprogramma en jongerenprogramma van de bisdombedevaart te promoten?

- De tieners op een mooie locatie in het centrum van Rome zullen overnachten (bij de paters Theatijnen)?
- Antoine Bodar en moeder Anima van de blauwe zusters hun medewerking aan het programma hebben toegezegd?
- Ook enkele gezinnen zich al hebben aangemeld?
- Ambassadeurs uit diverse regio's al voor ruim 300 personen een optie genomen hebben op vliegtuigstoelen bij VNB?
- Het aanvragen van folders, posters en aanmeldingskaarten voor de bedevaart nog steeds mogelijk is via reisorganisatie VNB: Emke de Bruijn: tel (073) 681 81 22 of per e-mail: emke.debruijn@vnbreizen.nl
- Er ook een speciale folder van het tiener- en jongerenprogramma beschikbaar is?
- U zich tot 1 februari 2015 kunt inschrijven via www.vnbreizen.nl
- U gebedskaartje voor de bedevaart kunt aanvragen via bedevaart@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Uitzicht vanaf de koepel van de St. Pieter

De banner van de bisdombedevaart voor de basiliek van Santa Maria Maggiore.

Het Pantheon

Het Pantheon is niet alleen een heel bijzonder gebouw in Rome, maar ook een van de best bewaarde monumenten uit de Oudheid. Dat is niet alleen te danken aan de oerdegelijke beton-constructie, maar ook aan het feit dat het Pantheon al in 608 als kerk in gebruik is genomen.

Met de "nieuwe" kerk werd toen door paus Bonifatius IV ook de viering van een feest voor alle martelaren verbonden. In 837 breidde paus Gregorius IV dit feest uit tot de katholieke **gedenkdag van alle heiligen**.

Toch was het Pantheon ook als kerk niet helemaal veilig. Zo liet paus Urbanus VIII (1622-1644) brons onder het plafond van het Pantheon weghalen. De beroemde barokkunstenaar Bernini gebruikte een deel voor de gedraaide poten van het baldakijn in de Sint Pieter...

Toch geeft het huidige Pantheon nog steeds een uitstekende indruk van het oorspronkelijke gebouw, zoals dat onder keizer Hadrianus is gebouwd. Het ontwerp heeft door de eeuwen heen veel bewonderaars getrokken. We weten dat de grote kunstenaar Michelangelo het gebouw vaak bezocht heeft, vooral om de koepel te bestuderen en hij zou ooit hebben gezegd: "Disegno angelico, non umano" (Een ontwerp van engelen en niet van mensen).

De voorhal doet denken aan die van een Griekse tempel: 16 zuilen waarop een stenen balklaag ligt met daarboven een driehoekig tympanon. De zuilen (uit één stuk!), zijn meer dan twaalf meter hoog en vier meter in omtrek; ze komen uit Noord-Afrika, de meeste uit Egypte.

Achter de voorhal lopen we, als er geen dienst is in kerk, door de enorme deur naar binnen in het Romeinse deel van het Pantheon; we zien een ronde ruimte met een marmeren vloer; de wanden vormen een cilinder en boven die cilinder rust een koepel met een

middellijn van 43,30 meter. Tot 1958 was dit de grootste koepel ter wereld. De koepel is lichter gemaakt doordat er aan de onderkant cassetten (uitgespaarde vakken) in zijn gegoten; deze cassetten zijn beneden groter en boven kleiner; daardoor lijkt de koepel nog groter dan die al is. Boven in de koepel is een opening (het oog of oculus) van 9 meter in doorsnee. De vloer loopt naar het midden toe iets af om het regenwater te laten wegglopen in de daarvoor bedoelde gaten. Vrijwel al het licht komt door deze opening en geeft aan de ruimte een heel bijzondere sfeer.

Vanaf de renaissance zijn er ook enkele graven in deze ruimte van het Pantheon: onder andere die van de twee eerste koningen van Italië (Victor Emmanuel II en Umberto I). Rechts van Umberto ligt de grote schilder en architect Rafaël (1483-1520) in een eenvoudig graf met een beroemd Latijns opschrift...

Als je het Pantheon verlaat, kijk dan nog even naar de obelisk op het plein. Deze zuil is ongeveer 500 jaar ouder dan Rome en stamt uit de tijd van Ramses II (1300-1213), de grote farao onder wie de Joden door de Rode Zee trokken... <

Piet Zegers

Patienza... patienza... patienza

In iedere Italiaanse winkel of supermarkt, dus ook een Romeinse, moet je altijd lang wachten. Er is altijd wel een rij voor de versafdeling of bij de kassa. Die rij is er niet alleen vanwege de vele klanten, maar ook omdat iedere klant uitgebreid de tijd neemt om zijn bestelling te doen. Samen met de verkoper (altijd een volwassene in tegenstelling tot een Nederlandse supermarkt) wordt in alle rust overlegd en geproefd welke soort *prosciutto* (ham) ze het beste kunnen nemen of welke kaas. Uiteraard worden de laatste ontwikkelingen in de politiek besproken, de kinderen of kleinkinderen. Ook bij de kassa neemt men de tijd. De caissière heeft haar eigen ritme. En als een bekende langs komt – of die nu wel of niet in de rij staat, of gewoon komt aanwaaien voor ’n praatje - dan is de aandacht voor de klant snel verdwenen en wordt eerst dit gesprekje afgehandeld.

Bij de bushalte staat eveneens geregeld een rij mensen. Dat komt omdat de stadsbussen in Rome nogal onregelmatig rijden. Sterker, ze rijden namelijk nooit op tijd!

Vandaar dat er bij een bushalte ook geen rijtijden staan aangegeven. Soms sta je een half uur te wachten en is er geen bus te zien, terwijl een ander moment er drie tegelijk aankomen. In Rome is dat meer regel dan uitzondering. En alle buspassagiers staan geduldig te wachten. Kennen wij Italianen niet als opgewonden standjes? Toch laten ze dit soort dingen gelaten over zich heen laten komen.

En als die bus dan eenmaal gekomen is, moet je er niet op rekenen dat je snel door de stad wordt geloofdst. Integendeel. In Rome is de vrije busbaan amper bekend, dus moet de bus zich een weg banen tussen het drukke verkeer, waar iedereen graag voorrang wil hebben (en als er wel een busbaan is, dan is die vaak parkeerplek of rijdt er ook ander verkeer over.) Bovendien is het Romeinse verkeer bij tijd en wijle een complete chaos. Er zijn daar enkele verkeerspleinen die door hun constructie al bij enige verkeersaanwas tot complete stilstand van het verkeer leiden. En dit ondanks het feit dat het hier een traditie is om bij een tweebaansweg er met vier auto's naast elkaar over heen te gaan. Het plaatsen van verkeerslichten zou overigens niets uitmaken om het verkeersplein autovrij te houden. Verkeerslichten worden in Rome wel eens gezien als kerstverlichting...

En dan hebben we het nog niet gehad over de kwaliteit van de straten. De enige straat in Rome dat zonder gaten in het asfalt of stenen is, is een plein: het Sint Pietersplein. Straten zijn hier vol gaten; asfalt is niet glad. Ook voor voetgangers is het soms best gevaarlijk om over een gemiddelde Romeinse stoep te lopen. Er wordt weinig aan gedaan.

Hëet toverwoord bij dit alles is... geduld. Romeinen hebben een enorm 'geduld', in het Italiaans: *patienza*. Of er nu een rij staat bij de kassa in een winkel of supermarkt terwijl het winkelpersoneel duidelijk alle aandacht op andere dingen gericht heeft; of je nu compleet vast staat in het chaotische verkeer; of je nu in de eeuwige rij voor het postkantoor staat; of je nu staat te wachten op een bus; of je nu luistert naar een ellenlange preek van een kardinaal enzovoort, Romeinen ondergaan zulke situaties uiterst gelaten en zijn uitermate geduldig. *Patienza. Patienza. Patienza.*

Het voorbeeldige gedrag van de Romeinen wordt mogelijk gedragen door het motto: 'morgen is er weer een dag', het is te warm om je druk te maken, of de wetenschap dat er niets aan te doen valt of dat verbetering toch uitblijft. En ogenschijnlijk accepteren de Romeinen dit soort situaties. Ze accepteren de wijze waarop hun openbare leven functioneert. Het Romeinse of misschien wel Italiaanse openbare leven kan

misschien wel omschreven worden als georganiseerde chaos. En met *patienza* proberen ze een eigen leven te leiden.

Toch wonen en leven hier vele Romeinen met heel veel plezier. Nog los van de vele tijdelijke bewoners en toeristen. Waarom? Een anekdote werpt licht op het probleem: Twee inwoners van Rome - echte *Romani* - komen met elkaar in gesprek over de kwaliteit van het leven in Rome. De een vraagt aan de andere wat hij van de woonruimte in Rome vindt. De ander antwoordt dat er een groot gebrek is aan woonruimte. Het is echt een probleem. Dan vraagt de ander aan de eerste wat hij van het verkeer in Rome vindt. Vreselijk, een grote chaos. Je rijdt altijd in file. Wat vind je van de mogelijkheden voor kinderen? Die zijn er niet. Of de gezondheidszorg? Die is slecht, allerbelabberdst. De geluids- en stankoverlast? Volop, is het antwoord. Dit gesprek gaat zo een tijdje door... tot een van hen opmerkt: maar waarom wonen we dan nog in Rome? Waarop de ander antwoordt: *perchè è bello!* (omdat het mooi is). <

pastoor Eric van Teijlingen

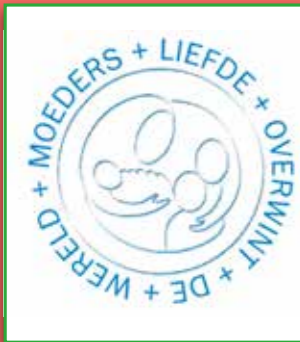
1

< 1. Ereteken voor oud-koster
Kerkfeest opgeluisterd door nieuw gecomponeerde mis

Op zondag 7 september vierde de Haarlemse bisschop mgr. Jozef Punt de Eucharistie in een volle kerk samen met gelovigen van de Odulphusparochie in het Zaanse dorp Assendelft. De kerk, bouwwerk van architect Bleys, bestond 125 jaar. Voor de eerste keer werd door het Sint Caeciliakoor de door kerkmusicus Jos Martens (*1986) voor die gelegenheid geschreven meerstemmige 'Missa in honorem Sancti Odulphi' ten gehore gebracht. Aan de voormalige koster van deze kerk, Joop Th.P. Helmerhorst (*1923) werd de Bavopenning toegekend wegens zijn verdiensten onder meer voor het archiefwerk als dorps historicus van katholiek Assendelft. De parochie maakt deel uit van een personele unie waarmee ook de H. Bonifatiusparochie en de H. Maria Magdalenaparochie (beiden Zaandam) zich hebben verbonden. De drie geloofsgemeenschappen worden sinds 1 september door één bestuur geleid. >

>

2

< 2. Landelijke open dag Mothers Prayers

Moeders en andere vrouwen met een moederhart worden zaterdag 8 november 2014 uitgenodigd voor de landelijke open dag van Mothers Prayers. Een mooie activiteit voor kennismaking met Mothers Prayers en voor ontmoeting en inspiratie van biddende moeders in Nederland.

Verenigd in gebed redden wij onze kinderen.

Programma

- Welkom vanaf 10.00 uur
- Vanaf 10.30 uur beginnen we met iets te vertellen over de spiritualiteit van Biddende Moeders
- Daarna is de inleiding "Vraag om bescherming"
- 12.00 uur Lunchpauze, s.v.p. zelf lunchpakket meenemen.
- In het middagprogramma wordt gedeeld
- om 13:30 uur begint het gebedsuur waar we gaan bidden voor onze kinderen
- Om 15.00 uur mogelijkheid om de H. Mis bij te wonen.

3

Bestuur en medewerkers van de KSSG Haarlem-Amsterdam op bezoek bij mgr. Punt v.l.n.r.: De bestuursleden Tom van Brederode, Br. Simon Laoût osb en George Rust, de medewerkers Mark Heerink en Bert Stolwijk, bisschop J.M. Punt. (Bestuurslid Wim Boerstool was verhinderd).

Plaats

Heilig Landstichting/Berg en Dal
Pastoor Rabouplein 1
gelegen naast de Cenakelkerk
6564 BP Heilig Landstichting (Nijmegen)

Mothers Prayers

"Mothers Prayers", "Biddende Moeders", moeders die bidden voor hun kinderen, is in Engeland ontstaan (nov. 1995) en heeft zich snel over de wereld verspreid (contacten in meer dan 80 landen). In oktober 2002 is het in Nederland van start gegaan. "Biddende Moeders" heeft de goedkeuring, steun en zegen van christelijke leiders uit alle Kerken en kerkgemeenschappen. Er zijn nu duizenden groepen over de wereld. >

< 3. Nieuwe diocesane organisatie voor kerkmuziek
Bisschop Punt richt KSSG Haarlem-Amsterdam op

Op woensdag 3 september 2014 - de gedachtenis van de heilige Gregorius de Grote - heeft de Bisschop van Haarlem-Amsterdam, mgr. dr. Jozef M. Punt, het decreet ondertekend waarmee de oprichting van de Kerkelijke Stichting St. Gregorius in het bisdom Haarlem-Amsterdam (KSSG Haarlem-Amsterdam) een feit werd.

Deze stichting stelt zich ten doel om onder verantwoordelijkheid van de diocesane bisschop de studie en de beoefening van de kerkmuziek te bevorderen en neemt daarmee de taak over die tot nu toe werd uitgevoerd door de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Haarlem-Amsterdam (NSGV Haarlem-Amsterdam).

Bestuur en medewerkers

De Bisschop heeft de zittende bestuursleden van de NSGV Haarlem-Amsterdam benoemd tot bestuurslid van de nieuwe stichting. De beide medewerkers voor kerkmuziek in het bisdom, Bert Stolwijk en Mark Heerink, zullen hun werkzaamheden voortzetten onder auspiciën van de KSSG Haarlem-Amsterdam. >

Uit de kroniek en de agenda

- Donderdag 25 september vergaderden de bisschoppen met de staf van het bisdom.
- Zaterdag 27 september was de bisschop bij de ontmoetingsdag van Missio en was de hulpbisschop aanwezig bij het Symposium over seksuele opvoeding in Hilversum.
- Zondag 28 september verrichtte de bisschop de plechtige Kerkwijding van de Mozes en Aäron kerk in Amsterdam de hulpbisschop en Mgr. Van burgsteden concelebreerden in deze viering.
- Maandag 29 september vierde de hulpbisschop de 35e verjaardag van zijn priesterwijding.
- Donderdag 2 oktober vergaderden de bisschop en de hulpbisschop met de staf van het bisdom.
- Vrijdag 3 oktober had de hulpbisschop een Bijeenkomst met het NKS - VSKO (Nederlands en Vlaams Katholiek Onderwijs)
- Op zaterdag 4 oktober en zondag 5 oktober ontvangen de bisschoppen het kathedraal Kapittel van Gent.
- Zondag 5 oktober celebreert de bisschop de Hoogmis in de kathedraal b.g.v. het feest van Sint Bavo, met het kapittel van Gent. De hulpbisschop concelebreert samen met de leden van het Kathedraal kapittel van Haarlem en van Gent.
- Zondag 5 oktober is de bisschop in de middag bij de Bavodag in de Kathedrale Basiliek van Sint Bavo. De hulpbisschop celebreert in de middag de Eucharistie bij gelegenheid van de eeuwige professie van zr. Maria Rachele van de Zusters Benedictinessen in Aalsmeer.
- Dinsdag 7 oktober vergaderen de beide bisschoppen met de Priesterraad van ons bisdom.
- Woensdag 8 oktober vergaderd de hulpbisschop met de Diocesane Commissie caritas van het Bisdom.
- Donderdag 9 oktober vergaderen de bisschoppen met de staf van het Bisdom.
- Zaterdag 11 oktober is de bisschop de hoofdcelebrant in een mis uit dankbaarheid voor de Zaligverklaring van Mgr. Álvaro del Portillo in de O.L.V. Kerk in Amsterdam. De hulpbisschop is in Amsterdam bij de parochie in Amsterdam noord.
- Zondag 12 oktober verricht de Bisschop de Plechtige kerkwijding van de Nieuwe Augustinus (de Voormalige St. Stefanuskerk) in Amsterdam-Noord. De hulpbisschop cele-

- breert de Hoogmis in de parochie van de H. Dyonisius in Heerhugowaard bij gelegenheid van het Patroonsfeest van de Parochie. In de middag is de hulpbisschop aanwezig bij de viering van het 10 jarig jubileum van de Indonesische gemeenschap in de Basiliek van de Heilige Bavo in Haarlem.
- Maandag 13 oktober zijn de bisschoppen in Nieuwcuijk.
- Dinsdag 14 oktober vergaderen de bisschoppen met de Nederlandse Bisschoppenconferentie in Utrecht.
- Woensdag 15 oktober heeft de bisschop een overleg met de Pastores van de regio Waterkant.
- Donderdag 16 oktober vergaderen de bisschoppen met de staf van het bisdom.
- Zondag 19 oktober viert de hulpbisschop de Eucharistie in de Parochie Heilige Familie ('t kruis) te Heerhugowaard.
- Maandag 20 oktober vergaderd de hulpbisschop met de diocesane Commissie regiovorming en kerkopbouw.
- Dinsdag 21 oktober vergaderd de hulpbisschop met de projectcommissie drie dekenaten.
- Woensdag 22 oktober vergaderd de hulpbisschop met de bedevaartstuurgroep. Vervolgens heeft hij een vergadering met de Diocesane Commissie Geloofsopbouw
- Donderdag 23 oktober vergaderen de bisschoppen met de staf van het bisdom. In de middag hebben de bisschoppen een protocollair overleg met de VPW.
- Vrijdag 24 en zaterdag 25 oktober geeft de hulpbisschop college op de Tiltenberg.
- Zondag 26 oktober celebreert de bisschop de eucharistieviering bij gelegenheid van de eenwording van de parochies van de H. Engelmundus in Driehuis, O.L.V. Altijddurende Bijstand in Santpoort, H. Adelbertus in Haarlem, Schoten in Haarlem en de parochie van Ijmuiden een Personele Unie. De hulpbisschop celebreert de Mis in de Maria Hemelvaart Kerk in Heemstede.
- Maandag 27 oktober vergaderen de bisschoppen met de Raad voor Economische Aangelegenheden van het bisdom.
- Dinsdag 28 oktober is de hulpbisschop bij een bijeenkomst voor pastores in de Diaconie.
- Donderdag 30 oktober vergaderen de bisschoppen met de staf van het bisdom. In de avond is de hulpbisschop bij een informatiebijeenkomst van nieuwe PCI leden.

17 oktober: Seizoensopening jongerenprogramma

De zomer ligt alweer even achter ons. Je studie, je werk en alle andere dagelijkse dingen zijn weer begonnen. Vrijdag 17 oktober nodigt het jongerenplatform je uit voor de enige échte seizoensopening! Na de zomerstop is het de hoogste tijd om elkaar weer te ontmoeten, bij te praten en het vizier te richten op het veelbelovende jaar dat voor ons ligt. Dit jaar is dat anders dan anders door de unieke reis naar Rome in mei: de Bisdombedevaart!

Tijdens de seizoensopening zullen we je persoonlijk uitnodigen voor het jongerenprogramma van deze reis. Daarnaast staat komend jaar ook het sfeervolle kerstdiner en de WereldjongerenDAG op palmzondag weer op het programma. Aan het einde van de werkweek start je het weekend écht goed bij het Jongerenplatform: een lekkere Italiaanse maaltijd, een borrel en de eerste sneak-previews van wat Jong Bisdom Haarlem-Amsterdam jou dit jaar te bieden heeft

Locatie: Pastorie Sint-Urbanuskerk, Rijksweg 230, in Duivendrecht (Op nog géén 2 minuten lopen van Station Duivendrecht en parkeerplaatsen voor de deur)

Wanneer: vrijdag 17 oktober vanaf 18:00 ben je welkom, de maaltijd start om 18:30.

Kosten: € 5,-

Tot maandag 13 oktober kun je je aanmelden via:

www.jongekerk.nl

Help het jongerenwerk met de jongerencollecte!

Ieder jaar staat er in het derde weekend van november de landelijke jongerencollecte op het collecteschema. Een belangrijke collecte voor de toekomst van het jongerenwerk. Dit jaar willen we ook u vragen om in het weekend van 15 en 16 november hieraan een bijdrage te leveren. De helft van de opbrengst wordt gebruikt voor de organisatie van landelijke projecten. Denk daarbij aan de Wereld Jongerendagen, DiaconAction, de HOOP award (een prijs voor inspirerend Katholiek Jongerenwerk) en het KJD Festival. De andere helft is bestemd voor het bisdom waarmee zij het jongerenwerk op lokaal en regionaal niveau ondersteunen. Denkt u daarbij aan de activiteiten van het jongerenplatform, vormingsdagen voor begeleiders en materiaal voor tiener- en jongerengroepen.

Bekendheid nodig

De opbrengst van de collecte is onmisbaar voor de toekomst van het jongerenwerk. Toch merken we dat er nog veel parochies

onbekend zijn met de jongerencollecte. Het bisdom brengt de jongerencollecte per brief en via internet onder de aandacht, maar met een persoonlijk contact maken we natuurlijk veel meer kans. Zou u, (of jij als jongere!) naar de pastoor of penningmeester van je parochie willen gaan om aandacht te vragen voor de jongerencollecte?

De jongerencollecte vorig jaar

Vorig jaar heeft de landelijke jongerencollecte € 12.200 opgebracht. Dit is natuurlijk een mooi bedrag, maar (lang) niet voldoende om het jongerenwerk in Nederland substantieel te versterken. Uw bijdrage aan de jongerencollecte 2014 is dus meer dan welkom!

Geef de doorslag!

Wie weet geef jij dit jaar de doorslag in jouw parochie! Een jongere is natuurlijk de beste ambassadeur. De medewerkers van het jongerenpastoraat helpen je graag met extra informatie die je kan helpen om de jongerencollecte in jouw parochie op de kaart te zetten. Je kan contact opnemen met de medewerkers van het jongerenpastoraat via info@jongbisdomhaarlem.nl of via 023-5112635 (di t/m vr).

Iedere week een CD recensie op jongekerk.nl

Het jongerenpastoraat van het bisdom Haarlem- Amsterdam is een samenwerking aangegaan met het jongerenprogramma 'Maandagavond Live' van Radio Maria. Iedere maandagavond worden twee jongeren in het programma om hun mening gevraagd over een cd van een christelijke artiest. De volgende dag is het fragment van de uitzending te beluisteren op www.jongekerk.nl, de jongerenwebsite van ons bisdom. Behalve het fragment van de uitzending tref je op de website ook een link naar Spotify waar je het album direct online kunt luisteren.

In Nederland is het wat minder bekend, maar met name in de Verenigde Staten bestaat er een levendige cultuur van professionele christelijke artiesten. De genres zijn zeer uiteenlopend; van pop, rock, ska, country, soul, jazz en zelfs metal! Sommige artiesten zijn zeer uitgesproken in hun teksten andere artiesten minder. Sommigen weten daarbij ook tot ongekende hoogte in Amerikaanse hitlijsten te komen!

Het jongerenpastoraat van het bisdom en de presentatoren van 'Maandagavond Live' vinden dat deze artiesten meer aandacht verdienen. Inmiddels zijn er al 10 albums door jongeren gerecenseerd. Op de website is een overzichtspagina aangemaakt van alle CD recensies. Via de bijbehorende zoekmachine kan je op zoek naar de CD's met de hoogste beoordelingen of zoeken op genre of land.

Luister iedere week naar het jongerenprogramma 'Maandagavond Live' van 19.00 tot 22.00 uur bij Radio Maria. Luisteren kan via internet via www.radiomaria.nl of via uw (DAB) radio op 675 AM.

agenda

- >> 17 oktober
Seizoensopening, Duivendrecht
- >> 18 oktober
Netwerkbijeenkomst voor jongerenwerkers, te Haarlem
- >> 15-16 november
Nationale jongerencollecte
- >> 14 december
Kerstfeest voor jongeren
- >> 17 januari
Impulsdag Geloofsopbouw, te Heiloo
- >> 14 februari
Netwerkbijeenkomst voor jongerenwerkers, te Haarlem
- >> 21 maart
Jongerenprogramma Stille Omgang, te Amsterdam
- >> 29 maart
Wereld Jongerendag op palmzondag
- >> 16 april
Ouderavond tienerprogramma Bisdombedevaart, te Haarlem
- >> 2-9 mei
Tiener- en jongerenprogramma Bisdombedevaart, te Rome
- >> 23 mei
Diocesane vormselviering, te Heiloo
- >> 13 juni
Netwerkbijeenkomst voor jongerenwerkers, te Haarlem
- >> 21 juni
Jongerenprogramma St. Jansprocessie, te Laren

Meer informatie over activiteiten in het volgende seizoen:
www.jongbisdomhaarlem.nl
info@jongbisdomhaarlem.nl
023-5112635

CREATIEVE ONTWERPEN

magazines
kranten
boeken
folders
huisstijlen
leaflets
brochures

novente
vormgevers

Neem gewoon eens vrijblijvend contact op.
novente.nl | (0318) 45 67 78

VREEKER BEGRAAFPLAATSSERVICE

www.begraafplaatservice.nl

Padverhardingen
Groenbeheer
Boomverzorging
Beschoeiingen en keerwanden
Oplossingen voor grondwateroverlast
Knekelputten
Grafbekisting, loopplanken en transportkar
Natuursteen, Grafmonumenten

Grafdelven
Graven ruimen
Op- en herbegraven
Grafkelders
Urnen bestemmingen
Aanleg en uitbreiding
Renovatie en herindelung
Onderhoudswerkzaamheden

De Hout 47, 1607 HB Hem
T: 0228-544484 • F: 0228-544651

BETROKKEN
DUURZAAM
VERNIEUWEND

Met zorg betrokken

DE TILTENBERG

**DENK JE EROVER
PRIESTER TE
WORDEN?**

Kijk eens op www.tiltenberg.org
of kom langs op De Tiltenberg!

Grootseminarie St. Willibrord
Zilkerduinweg 375
2114 AM Vogelenzang
tel. 0252 345 345
www.tiltenberg.org

Wilt u de priesteropleiding steunen?
Uw gift is zeer welkom op rek.nr.
NL64 INGB 000 000 5464
t.n.v. Het Grootseminarie

nederlandsdagblad
CHRISTELIJK BETROKKEN

Nu 2 weken gratis!

Maak nu gratis kennis met het Nederlands Dagblad. Natuurlijk heb je die 2 weken ook voor niks toegang tot onze website, het archief, de digitale editie en de app.

Ga naar nd.nl/2weken of bel 0342 411711

nd © CHRISTELIJK BETROKKEN

Bouwadvies Groot Holland

Zelfstandig onderdeel van de Monumentenwacht Noord-Holland. Wij zijn gespecialiseerd in:

- Aan- en verkoopkeuringen
- Meerjaren onderhoudsplannen
- Adviezen over vergunningen en subsidies
- Kostenramingen en begrotingen
- Begeleiding, toezicht en opleveringskeuringen
- Bestekken en werkomschrijvingen

T: 075 6474586 F: 075 6474593
info@bouwadviesgroot-holland.nl

Veerdijk 32, 1531 MS Wormer
Postbus 379, 1520 AJ Wormerveer

Lesbrief – Feest vieren – voor de week van het katholiek onderwijs

6 t/m 10 oktober 2014

Van 6 t/m 10 oktober wordt de week van het katholiek onderwijs gehouden, een initiatief van de Nederlandse Katholieke Schoolraad. In dit kader is lesbrief 'Feest vieren' gemaakt. Het thema sluit aan bij het motto 'Feest!' van de Kinderboekenweek, die in dezelfde periode zal plaatsvinden. Zo kunnen scholen beide evenementen met elkaar verbinden.

Bovendien zijn feesten belangrijk op katholieke scholen: ze laten zien dat je het leven mag vieren als een geschenk. Het gaat dan niet om wat je moet en presteert, maar om 'mens-zijn', blijheid en dankbaarheid.

De lesbrief bestaat uit een algemeen deel en drie katernen voor onderbouw, middenbouw en bovenbouw. Het algemene gedeelte is bedoeld voor het team van de school en bevat nuttige informatie over het gebruik van de brief in de klas. Ook staan er suggesties in voor een gezamenlijke viering en een tiental gespreksonderwerpen over katholieke identiteit. De katernen voor de verschillende bouwen bevatten elk twee lessen van ongeveer een half uur.

Voor meer informatie kunt u kijken op de website van het bisdom : www.bisdonhaarlem-amsterdam.nl ("feest vieren") of u kunt contact opnemen met het secretariaat van het bisdom op 023 511 26 00.

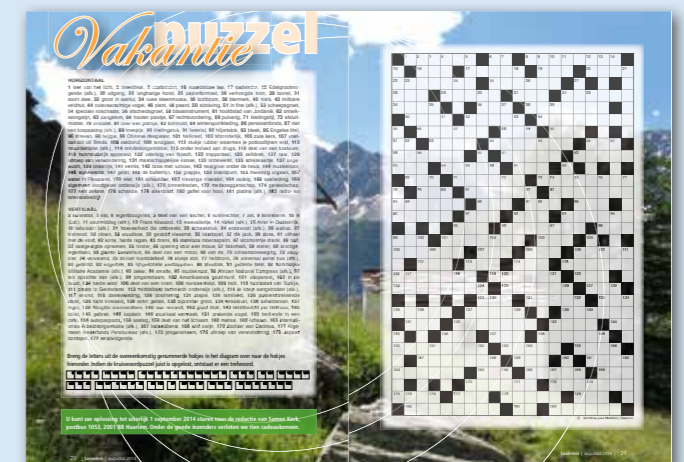

Vakantiepuzzel

Oplossing: neem sint christoffel mee op reis dan wensen wij u een fijn verblijf.

- De winnaars van de vakantiepuzzel zijn;
- Fam. W. Rijkeboer, Amsterdam
  - M. Maat, Bergen
  - Joke hagen, Bussum
  - Mevr. L. Warmerdam Zandvoort
  - M. Bouwman, Amsterdam
  - A. lammers, Heemskerk
  - G.P. Schaap, Alkmaar
  - P. Beerthuizen, Huizen
  - K. ten Hacken, Haarlem
  - O. Mooi, Alkmaar

Wij danken iedereen voor hun inzending.

*Om Maria te eren in deze mariamaand enkele foto's van het
Diocesaan Heiligdom van Onze lieve Vrouw ter Nood in Heiloo.*

Uw foto in Samen Kerk?

Hebt u een mooie foto die u wilt delen met de lezers van Samen Kerk?
U kunt uw bijdrage per e-mail sturen aan >> BKlassen@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Per post kan natuurlijk ook: Samen Kerk, postbus 1053, 2001 BB Haarlem.
Vermeld kort bij welke gelegenheid de foto genomen is en wie erop te zien is.